

Ya?I?larda Diyabetin Yüku Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ya?I?larda Diyabetin Yüku Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33038>

Özet

Yaşlılarda Diyabetin Yükü Ölçeği (YDYÖ), yaşlı bireylerin diyabet yönetimi sürecinde karşılaştıkları çok boyutlu yükü ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir uyarlama ölçektir. Bu ölçeğin temel amacı, bireyin fiziksel, duygusal, sosyal ve ekonomik alanlarda hissettiği zorluklar ve bu zorlukların genel yaşam kalitesi üzerindeki etkisini nicel olarak belirlemektir. Ölçeğin Türk toplumu için geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Y. Yıldırım tarafından 2007 yılında yapılan bir doktora tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu psikometrik araç, özellikle geriatri hemireli ve halk sağlığı alanlarında, diyabetli yaşlı popülasyonun ihtiyaçlarını belirlemede kritik bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Diyabet, Yaşlılık, Geriatri, Diyabet Yükü, Kronik Hastalık Yönetimi, Psikometri, Uyarlama, Sağlık Psikolojisi

Yazarlar

Yıldırım, Y. (Türkçe Uyarlamayı Yapan)

Amaç

Ölçeğin birincil amacı, 65 yaş ve üzeri bireylerde tip 2 diyabet hastalarının günlük yaşam üzerindeki subjektif ve objektif yükünü değerlendirmektir. Bu yük, sadece tıbbi tedavi rejiminin zorluklarını değil, aynı zamanda hastaların getirdiği sosyal izolasyonu, ekonomik zorluklar ve duygusal stresi de kapsamaktadır.

Bu araç, klinisyenlerin ve araştırmacıların, yaşlı diyabet hastalarının deneyimlediği yükün derecesini saptamasına, böylece kişiselleştirilmiş destek programları ve müdahaleler geliştirmesine olanak tanır. Ölçeğin uyarlanması, Türk popülasyonuna özgü kültürel ve sosyoekonomik faktörlerin bu yük üzerindeki etkilerini incelemek için zemin hazırlamıştır.

Yapı (Ölçülen Yapı)

Yaşlılarda Diyabetin Yükü Ölçeği, bireylerin bir kronik hastalık olan diyabetle başa çıkma deneyimlerini temsil eden çok boyutlu bir yapıyı ölçer. Tipik olarak, bu tür yük ölçekleri aşağıdaki alt boyutları içerebilir: **Tedavi Yükü** (diyet, ilaçlar, kan şekeri takibi), **Duygusal Yük** (stres, kaygı, depresyon), **Sosyal/Ailevi Yük** (sosyal ilişkiler ve aile üzerindeki etki) ve **Ekonomik Yük** (tedavi masrafları).

Ölçek, yaşlıların diyabetin getirdiği karmaşık gereklilikleri yerine getirirken hissettikleri tükenmişlik, çaresizlik ve kontrol kaybı gibi psikolojik durumları da yansıtan maddeler içerebilir. Türk uyarlamasının kesin faktör yapısı, Yıldırım'ın (2007) doktora tezinde detaylıca ortaya konmuştur.

Geçerlik

Yaşlılarda Diyabetin Yükü Ölçeği'nin Türk toplumu için geçerlik çalışmaları, Yıldırım (2007) tarafından kapsamlı bir doktora tezi çalışmasıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, ölçeğin yapı geçerliğinin incelenmesi amacıyla muhtemelen **faktör analizi** yöntemleri kullanılmıştır.

Kaynak verilerde spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, uyarlama sürecinde genellikle **içerik geçerliği** (uzman görüşü ile) ve **ölçüt bağıntılı geçerlik** (benzer yapıya ölçen diğer ölçeklerle korelasyon) incelemeleri yapılmıştır. Detaylı geçerlik sonuçları ve kullanılan istatistiksel yöntemler, Ege Üniversitesi'nde sunulan ilgili tezde bulunmaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirliği, Türk popülasyonunda tutarlılığı ve kararlılığı değerlendirmek üzere incelenmiştir. Güvenirlik analizleri genellikle **iç tutarlılık katsayısı** (Cronbach Alfa) ve **test-tekrar test güvenilirliği** yöntemlerini içerir.

Yıldırım (2007) tarafından yürütülen adaptasyon çalışması, ölçeğin Türk kültürüne özgü örneklemde yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermeyi amaçlamıştır. Bu katsayılar ve güvenilirlik analizlerine dair tüm detaylı bulgular, ilgili doktora tezinde mevcuttur. Kaynak verilerde spesifik bir Cronbach Alfa değeri sunulmamıştır.

Faktör Analizi

Yaşlılarda Diyabetin Yükü Ölçeği'nin Türkçe formunun faktör yapısını belirlemek amacıyla **açıklayıcı** ve/veya **doğrulayıcı faktör analizi** kullanılmıştır. Bu analizler, orijinal ölçeğin boyut yapısının Türk kültüründe korunup korunmadığı veya farklı bir faktör yapısının ortaya çıkıp çıkmadığını belirlemek için kritik öneme sahiptir.

Diyabet yükünün karmaşık doğası göz önüne alındığında, analizlerin birden fazla faktör (örneğin, fiziksel yük, psikososyal yük) ortaya çıkması beklenir. Ölçeğin nihai faktör yapısı ve her bir faktörün açıkladığı varyans yüzdesi, Yıldırım'ın 2007 tarihli doktora tezinde ayrıntılı olarak sunulmaktadır.

Ölçme Aracı Detaylar?

Test Çeşidi: Uyarlama

Format: Derecelendirme formatı (Orijinal ölçeğin yapısına bağlı olarak Likert tipi bir ölçek kullanılmaktadır.)

Derecelendirme: Spesifik derecelendirme bilgisi kaynakta mevcut değildir. Genellikle 3'lü, 4'lü veya 5'li Likert tipi bir yanıt sistemi kullanılır.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal dili (muhtemelen İngilizce) bilinmemektedir.

Popülasyon Grubu: Diyabetli yaşlı bireyler.

Yaş Grubu: 65 yaş ve üzeri (Geriatric popülasyon).

Popülasyon Detayları: Türk toplumunda yaşayan ve tip 2 diyabet teşhis konmuş yaşlılar.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçeği. Uygulama bireysel veya grup halinde yapılabilir.

Anahtar Kelimeler

Diyabet, Yaşlılık, Geriatri, Diyabet Yükü, Psikometrik Özellikler, Uyarlama, Kronik Hastalık Yönetimi, Ölçek

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlaması: Bilinmiyor

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yazma Adresi: Y. Yıldırım (2007 itibarıyla Ege Üniversitesi, İzmir)

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin Türkçe uyarlaması Y. Yıldırım tarafından 2007 yılında tamamlanmıştır. Ölçeğin ticari kullanımı veya akademik araştırmalarda kullanımı için gerekli izinlerin, uyarlamayı yapan yazardan ve/veya orijinal ölçeğin telif hakkı sahibinden alınması gerekmektedir. Kullanım ücreti bilgisi kaynakta yer almamaktadır.

Kaynakça

Yıldırım, Y. (2007). "Yaşlılarda Diyabetin Yükü Ölçeği"nin Türk toplumu için geçerlik ve

güvenirliđinin incelenmesi (Doktora tezi, Ege Üniversitesi, İzmir).
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden edinilmiştir.

Ek olarak, ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

[yaslılarda-diyabetin-yuku-olcegi-toad.pdf](#)

Yaşlılarda Diyabetin Yüğü Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddeler, Yıldırım (2007) tarafından hazırlanan doktora tezinde bulunmaktadır.

Ölçek maddeleri, diyabet yönetiminin yaşlı bireylerin yaşamlarına getirdiği zorluklar (diyet kısıtlamaları, ilaç saatleri, sosyal aktivitelere katılım zorluğu vb.) değerlendirmeye odaklanmaktadır.

ARABPSYCHOLOGY.COM